

**СКЛАДОВІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ОФІЦЕРА ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

Канова Л. П.

*Житомирський військовий інститут імені С.П. Корольова,
м. Житомир, Україна, e-mail: ludok_maslak@yahoo.com*

Важливість вивчення дисциплін культурологічного спрямування в інтеграції з мовою міжнародного спілкування та якість володіння нею військовими фахівцями актуалізується завдяки міжнародному військовому співробітництву ЗС України та необхідності участі українського військового персоналу в миротворчих операціях.

Концептуальні основи міжнародного співробітництва ЗС України (зокрема у сфері військової освіти) було закладено такими нормативними документами, як «Концепція (основи державної політики) національної безпеки України» [2], «Державна програма реформування і розвитку Збройних Сил України на період до 2005 р.» [3], «Концепція організації міжнародного співробітництва у Збройних Силах України» [8].

Зважаючи на викладене, можна впевнено стверджувати, що співпраця України та її Збройних Сил з міжнародними організаціями у галузі миротворчої діяльності постійно поширюватиметься та поглиблюватиметься. Тому при виконанні миротворчих місій та в умовах міжнародного військового співробітництва актуальною є проблема формування професійної іншомовної компетентності офіцера Збройних Сил України.

У рамках міжнародного співробітництва проводяться спільні навчання та тренування миротворців України. Серед задач, які відпрацьовуються в процесі навчань, виділяються такі, як демонстрація присутності миротворців і відпрацювання взаємодії між військовослужбовцями миротворчих підрозділів різних контингентів, патрулювання, контроль за безпекою пересування місцевих жителів, надання гуманітарної допомоги, перевірка автотранспорту і населення щодо наявності зброї, вибухівки, наркотичних речовин, охорона історичних пам'яток та ін. [4].

Виконання таких завдань, на наш погляд, потребує не лише польової підготовки, а й культурологічної та іншомовної, оскільки передбачає міжкультурну взаємодію, спілкування з місцевим населенням, участь у соціокультурній діяльності країни перебування. Тому перспективним напрямом спільної підготовки українських миротворців можна вважати їх професійну іншомовну підготовку до соціокультурної діяльності в миротворчих місіях.

Знання гуманітарних дисциплін, які мають культурологічну та іншомовну спрямованість, входять до сфери професійної компетентності сучасного військового фахівця.

У контексті нашого дослідження викликають інтерес праці військових педагогів А. В. Барабанщикова, А. В. Галімова, Д. В. Іщенка, Б. М. Олексієнка, Г. Д. Темка, В. В. Ягупова, які розглядають педагогічну підготовку військовослужбовців як складову цілісного педагогічного процесу. Зазначимо, що серед дослідників немає одностайної думки щодо визначення поняття «професійна компетентність військовослужбовця» та її структури.

Дослідники військової педагогіки вважають, що професійна компетентність військовослужбовця передбачає глибокі військово-професійні знання, уміння, навички, професіоналізм у галузі психології та педагогіки, досконалу методику здійснення військових заходів [1, с. 3; 5, с. 2–3].

В основу професійної компетентності офіцера покладено професіограму військовослужбовця, в якій можна виокремити такі підструктури:

- професійна спрямованість: мотиви, ціннісні орієнтації, професійна позиція, соціально-професійний статус;
- професійна компетентність: комунікативна, спеціальна, екстремальна, професійна та аутокомпетентність;
- професійно важливі якості: інтелектуальні та управлінські здібності, емоційно-вольова стійкість;
- професійно значущі психофізіологічні властивості: особливості вищих психічних функцій; сенсорно-перцептивні, психомоторні й фізичні властивості та якості [6].

На сьогодні особливого значення набуває завдання формування у військовослужбовців Збройних сил України комунікативних навичок, умінь; розвиток культури спілкування з метою ефективної комунікативної взаємодії за європейськими і світовими стандартами.

У загальній структурі професійної компетентності майбутнього офіцера будь-якої військової спеціальності одне з провідних місць посідає його фізична підготовленість. На думку багатьох до-

слідників вищої військової освіти, професійна військова освіта – фундамент, на якому відбувається формування професійно-важливих знань, умінь і навичок майбутнього офіцера.

Деякі науковці ототожнюють поняття професійної компетентності з професіоналізмом та розглядають його з декількох точок зору. Вищими військовими навчальними закладами встановлено низку вимог до військових фахівців, які визначено в освітньо-кваліфікаційній характеристиці [5, с. 108].

Загальні соціальні вимоги до формування світоглядних, культурних та інших якостей фахівця, до розвитку в нього загальних і спеціальних здібностей відображають гуманістичну спрямованість змісту освіти, головною метою якої є підвищення якості підготовки військових фахівців.

Однією із складових будь-якої професійної компетентності є вміння. В основі діяльності офіцера дослідники виокремлюють вісім видів умінь: проєктувальні (визначати шляхи реалізації будь-якого виду діяльності); адаптаційні (застосувати свій план у певних умовах військової ситуації); організаційні (організувати будь-який вид роботи); мотиваційні (мотивувати підлеглих до військової діяльності); комунікативні (спілкуватися під час навчально-військової діяльності та поза нею на міжкультурному рівні); пізнавальні (вести дослідницьку діяльність) [1; 6]. Це створює передумови для подальших досліджень у галузі професійної іншомовної підготовки офіцерів Збройних Сил України у системі вищої військової освіти України.

Література

1. Кармаліта Т. Ю. Психологічні умови підвищення ефективності навчання іноземної мови у військовому навчальному закладі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 20.02.02 «Військова педагогіка та психологія» / Т. Ю. Кармаліта. – Хмельницький, 1999. – 18 с.

2. Концепція «Основи державної політики національної безпеки України» : постанова Верховної Ради України від 16.01.1997 р. // Народна армія. – 1998. – 24 лют.

3. Концепція організації міжнародного співробітництва у Збройних Силах України : наказ Міністра оборони України від 28.06.2001 р., № 224/2001.

4. Міноборони повідомляє новини миротворчих контингентів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=22973784.

5. Нещадим М. І. Військова освіта України: історія, теорія, методологія, практика : монографія / М. І. Нещадим. – Київ : Вид.-поліграф. центр «Київський університет», 2003. – 852 с.

6. Антонова О. Є. Культурологічна компетентність офіцера радіоінженерної спеціальності як складова професійної компетентності. Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід : монографія / О. Є. Антонова, Л. П. Маслак (Канова) ; за ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – С. 150–165.

7. Офіційний вебсайт Міністерства оборони України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mil.gov.ua.

8. Про Державну програму реформування та розвитку Збройних Сил України на період до 2005 р. : указ Президента України від 28.07.2000 р., № 927/2000.

ШЛЯХИ ВИХОВАННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ ЛЮБОВІ ДО РІДНОГО КРАЮ

*Волкова Л. С. Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова
E-mail: lyudochkav@ukr.net*

Проблема «людина – навколишнє середовище» розглядається на сучасному етапі не тільки як природничо-історична, біологічна, але й як філософська, політична, соціальна і педагогічна проблема. Роль людини в сучасному суспільстві полягає не тільки в тому, щоб у процесі виробничих відносин не заважати природі підтримувати рівновагу, але і в тому, щоб надати їй необхідну допомогу.

Для вирішення цієї проблеми повинна бути координація дій усіх суміжних ланок освіти і виховання, а також дошкільного навчального закладу і школи. У цьому аспекті найбільш дослідженими є умови, які забезпечують єдність дій суміжних ланок освіти та виховання (Л. А. Венгер, Д. Б. Ельконін, О. В. Запорожець, В. К. Котирло, Г. М. Леушина, Г. О. Люблінська, О. В. Проскура та ін.)

Дослідженням питання природоохоронного виховання дітей дошкільного віку займалися В. Г. Грецова, Г. В. Немцова, Н. М. Кондратьєва, З. П. Плохій, Н. В. Лисенко, Н. М. Кот.

Досліджуючи стан екологічного виховання в дошкільному закладі, слід зазначити: в основному всі вони спрямовані на інтелектуальний розвиток дитини і меншою мірою торкаються її емоційно-моральної сфери, тоді як ефективність екологічного виховання полягає в тісному зв'язку інтелектуального та емоційного (О. М. Захлебний, І. Д. Зверев).